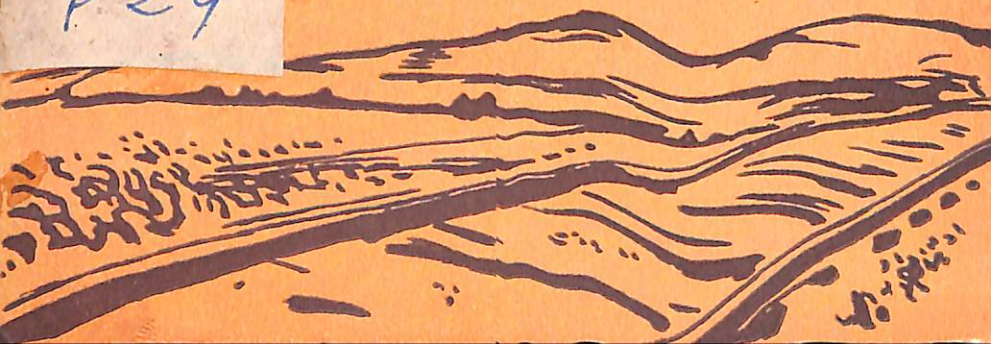

Loni Papa

DUAR
DHE
BALTË

8SH-32

P. 24

854-32

LONI PAPA

S

P24

DUAR DHE BALTË

Tregime, përshkrime dhe reportazhe

~~854-32~~

8303

SHKURTËJA E SHIETKË
GJURORISHTË

SHTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

KRIMBI I FJETUR QË HAPI SYTË...

1

Është një fshat malor, që quhet Hirush. Andej nuk kalon maqina. Ka pyje, male, burime. Në këto male, banorët luftojnë e nxjerrin bukë dhe nga guri.

Ishte një vajzë në Hirush, që prindët e kishin fejuar që së vogli. Ajo as e mbante mend kur ishte dhënë ajo fjalë e kur ishte ngrënë ajo gosti. Dhe zakoni pastaj çdo gjë e pështolli në qyrkun e vet.

Djali, thonë, nuk ishte i keq, prandaj fejesa nuk kishte pse të prishej. Atë e njihte babai, e njihnin të afërmit dhe askush nuk ja donte të keqen vajzës. Tusha e re jetonet në ëndërrat e vashërisë, ndonëse nuk e kishte takuar të fejuarin dhe as e kishte parë.

Thoshin që të dy ishin të mirë për shoku-shokun.

2

Muaji prill qeshi. Ishte prilli i vjetshëm. Në Hirush bëhej fjalë për vullnetarë që do

të shkonin në udhë të hekurt. Një darkë, në shtëpinë e vajzës së re të Hirushit u shtrua një kuvend:

— Po shkojnë vullnetarë, si thoni? — pyeti babai:

— Unë do të shkoj, se jam e re, — tha Tusha.

— Ne do të shkojmë si familje, — tha babai.

— Shkojmë! — thanë të tjerët.

Dhe në fshat u dëgjua se familja e Tushes do të shkonte e gjitha vullnetare. Ajo ishte ndër të parat që ju përgjegj thirrjes. Dhe fjala pastaj u përhap në fshatra të tjerë...

Fjala shkoi në vesh të Pjetrit. Ai ishte i ri. Ai e kishte parë Tushen. Dhe ajo ish e re, më e re se ai. Ai dëgjoi se ajo donte të shkonte vullnetare.

E fejuara e tij në aksion?!

3

Prilli ishte i qeshur, Pjetri i vrejtur. Thoshin që ishte i mirë, djalë në të ritë e tij, rreth njëzet e ca vjetëve. Po ja që nga ai çast filloi të thuret ngjarja e krimbit të zi, që u zgjua nga gjumi. As pritej e as kuptohej që ai djalë i ri të ngrihej një ditë prilli e të shkonte në shtëpinë e Tushes:

— Mirë se erdhe, Pjetër! — i tha i ati i vajzës.

Po Pjetri ishte i shqetësuar. Ai kishte diçka, që e brente në shpirt.

— Do të shkojë vajza në aksion?

— Po, Pjetër!

— Atëhere unë nuk e marr.

— Qofsh shëndoshë, Pjetër! Unë kujtova se do të shkoje dhe ti.

Pjetri shtangu.
Po mandej?

4

Si je, Pjetër?

Krimbi që flinte në ndërgjegje, kishte filluar përsëri të brente. Ai ishte një krimb kryezi, i rritur së bashku me Pjetrin.

Po fjala e burrit?!

Aha, Pjetër!

Dhe fjala e vajzës është njëlloj si fjala e burrit.

Pjetri e donte Tushen, po ajo...

5

Ishte ditë prilli. Kishte dy javë që krimbi ishte zgjuar te Pjetri e kishte filluar ta brente. Ai, si burrë, kishte mbetur me turp. E vjetra ka turp e nga turpi flë thellë në ndërgjegje. Po shpesh ajo nga turpi zgjohet e trembur e përpiqet të vërë nderin në vend. Kështu ngatërrohet ndër ngjarje, duke u përpëlitur të dalë në krye.

Pjetri, mbas dy javësh, vinte rreth shtëpisë së Tushes. Ai priste një çast që vajza të dilte nga shtëpia e ta rrëmbente para se të ikte vullnetare. Ai përgjonte. Sa i pëlqejnë fshehtësirat krimbit kryezi! Ai donte që Tusha të ishte robinë e tij.

Po doli nëna dhe e pa.

— Pjetër, urdhno në shtëpi!

— Kam punë me Tushen, thuaji të dalë.

- Ajo u regjistrua vullnetare.
- Po shkoj, nuk e marr.
- Ikë, Pjetër, ajo nuk të do.

6

— Si je, Pjetër?!

Tusha nuk shkoi vullnetare. Organizata e rinisë vendosi që ta çonte një muaj për eksperiencë në fshatrat e Myzeqesë. Andej ka fusha të gjera, ka rrugë të hekurt, ka vullnetarë që punojnë, djem e vajza plot.

Dhe Tusha punoi së bashku me shoqet dhe shokët myzeqarë.

Pjetri emrin e saj e pa dhe në gazetë. Tusha lavdërohej për sjellje të mira në punë dhe në jetë. Atëhere ai filloi t'i përkëdhelë kryet krimbit që e brente. E përkëdheli dhe e vuri përsëri në gjumë. Krimbi kryezi, në folezën e vet, kapiti sytë...

7

Kur u kthye Tusha, ai i çoi fjalë:

— Ikë nga shtëpia e hajde te unë!

— Pse?

— ...

Siç duket donte të përlijte sjelljen e kaluar. Po Tusha nuk pranoi, se dhe ky nuk ishte veprim i hijshëm.

Tusha tha:

— Jo, ai desh që unë të thyeja fjalën që i

dhashë partisë, e tani... Unë do të shkoj në hekurudhë.

A e di Pjetër? Tusha është vullnetare këtu, në hekurudhë. Ajo është vajzë e qeshur, flokë-prerë, me shaminë e aksionit anë qafe; punon çdo ditë me shokët dhe shoqet në trase. Mbas mbarimit të turnit do të kthehet përsëri aty, për të vënë në jetë mësimet e partisë.

Ke gjë për të thënë, Pjetër?

10 prill 1968

PIKA E LARGËT

1.

Kënga thotë:

*«Gjithë shoqet shkuan në punë,
Pritmëni të vij dhe unë!...»*

Erdhi fanatizmi nga Gurani i mishëruar në pamjen e një burri rreth 55 vjeçar, veshur me xhakëtë me pika të zeza, me pantallona të gjëra, dhe me një kasketë në krye. Ai ishte thatanik, vështronte thekshëm me sy gllabërues dhe kish shenja shqetësimi.

Dani bëri tri ditë rrugë nga Gurani deri sa zbriti në sektorin e Mbrostarit.

Ishte mëngjez. Dielli s'kishte dalë. Vullnetarët sa ishin nisur në front. Ndonjë i vonuar, apo që vendin e punës e kishte më të afërt, ende bënë te pastrimin... Në këtë kohë ai zbriti nga makina përpara sektorit. Deshi të hynte aty si zot në shtëpinë e vet, por roja i tha:

— Ndall

Dani buzëqeshi dhe i shtriu dorën:

— Mirëmëngjez, djalo!

— Ç'dëshëroni?

— Dua të takoj...mos e njeh ti një Lule Durani?

— E njoh. Është në punë.

— E kam nusen e djalit.

— Prit të thërresim ndonjë nga të shtabit të sektorit.

Po Dani nuk priti. U mbështoll me xhaketën me pika të zeza, uli më tepër strehën e kapeles dhe u zhduk nga sytë e rojes. Kapërceu një gardh dhe u fut në sektor. Kërkonte me sy të ethshëm të gjente nusen e djalit. Vajti te çezmja, ku vajzat lanin fytyrën...

— Shoqe mos e njeh ti një Lule Durani?

— Mirëmëngjez, xhaxho! Dhe unë asaj ane jam:

— Mirëmëngjez, mirëmëngjez, po e njeh? E kam nusen e djalit.

— U nis në punë me kompaninë. E ke nuse të mirë.

Dani e mbuloi fytyrën e vet me buzëqeshje.

— Të falemnderit, moj bijë e babajt, po ku punojnë?

— Drejt trasesë.

Tani përpara tij shtrihej një trase. Ajo zgja-tej dhe fundi i dy anëve i dukej sikur afrohej më shumë. Hodhi sytë se mos e shihte tej nusen e djalit, por atij ju duk sikur traseja po mbyllej në një pikë, nga nuk mund të kalohej më tutje. Dani nxittoi hapin për të arrirë sa më parë mbylljen e asaj pike, po sa më tepër vraponte, aqë më shumë ajo pikë largohej, dhe traseja zgjerohej e zgjerohet. Hej si dukej ai, Dani, duke vrapuar i ve-

tëm në atë trase të gjatë! A thua do ta arrinte të renë pa filluar ende punën?!

Vrapo, Dane, vrapo! I rëndet trasesë të të mbajë mbi kurrizin e vet.

— Ku është komandanti? — pyeti ai sa arriti.

— Mirëmëngjez, xhaxho!

— Mirëmëngjez, mirëmëngjez, po dua komandantin.

Dhe ata e thirrën komandantin.

Shoqet i thanë Lules:

— Të paska ardhur vjehrrri!

— Erdhi deri këtu?! Ah, fanatizmi!

Dhe ajo vazhdoi punën.

Dani shtriu krahët dhe përqafoi komandantin.

— Po si je, mor bir? A jeni mirë?

— Shumë mirë.

Dani nxori 10 lekë dhe ja dha komandantit:

— Na, jepuani vullnetarëve t'i hanë karamelë.

Unë këtu kam Lulen, nusen e djalit.

Komandanti kujtoi se mos Lulja kishte ditëlindjen.

— Është punëtore e mirë. Gjithmonë merr flamurin e skuadrës.

Dani u vrejti:

— Nuk më duhet skuadra mua, as flamuri i saj. Kam ardhur ta marr.

— Pse?!

— E kanë marrë me pahir.

— Ashtu?! Po ti ke dhe 10 vajza nga fshati yt, takoi ato më parë pastaj...

— Nuk më duhen ato, dua të flas me nusen.

— Lule! — thirri komandanti dhe ndërkohë i ktheu lekët Danit. Merre parapagimin që më bëre.

Lules i ra pika: «Na turpëroi fanatizmi!»